

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 189 (XXXIII) — Nr. 60

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 20 ianuarie 2021

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
321.	— Decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru aprobarea Codului de conduită etică al personalului din sistemul administrației penitenciare.....	2–8
	ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
	Decizia nr. 73 din 9 noiembrie 2020 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).....	9–15

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL JUSTIȚIEI
ADMINISTRAȚIA NAȚIONALĂ A PENITENCIARELOR

DECIZIE

pentru aprobarea Codului de conduită etică al personalului din sistemul administrației penitenciare

Având în vedere prevederile Standardului 1 — Etica și integritatea din anexa la Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice,

văzând prevederile subcapitolului 1.1.1. — Evoluții majore înregistrate în perioada de implementare din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 583/2016 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016—2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public,

luând în considerare dispozițiile art. 451—457 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul art. 7 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 756/2016 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, cu completările ulterioare,

directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor emite prezenta decizie.

Art. 1. — Se aprobă Codul de conduită etică al personalului din sistemul administrației penitenciare, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta decizie.

Art. 2. — Administrația Națională a Penitenciarelor și unitățile subordonate vor lua măsuri pentru îndeplinirea dispozițiilor prezentei decizii.

Art. 3. — Prezenta decizie se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor,
Tiberiu Firinel Ungureanu

CODUL DE CONDUITĂ ETICĂ al personalului din sistemul administrației penitenciare

CAPITOLUL I Considerente generale

ARTICOLUL 1

Rolul și obiectivul Codului de conduită etică al personalului din sistemul administrației penitenciare

(1) Codul de conduită etică, denumit în continuare *Codul de etică*, stabilește ansamblul normelor de conduită, valorile și principiile morale pe care personalul din sistemul administrației penitenciare are obligația să le respecte în viața socioprofesională pe întreaga durată a activității.

(2) Rolul Codului de etică este să ghideze comportamentul moral și profesional al personalului sistemului administrației penitenciare, atât în timpul activității profesionale, cât și în afara acesteia, în măsura în care comportamentul personalului afectează imaginea instituției.

(3) Obiectivul Codului de etică este să contribuie la crearea unei culturi organizaționale a integrității la nivelul sistemului administrației penitenciare, precum și a unui climat etic care să determine personalul să acționeze cu încredere și profesionalism.

(4) Principiile și valorile detaliate în cadrul prezentului cod formează o orientare morală pentru orice angajat care trebuie să îndeplinească o atribuție de serviciu sau să ia o decizie în beneficiul serviciului public.

(5) Codul de etică pune accent pe formarea și dezvoltarea discernământului moral al personalului, în concordanță cu valorile și principiile organizaționale, și nu pe respectarea mecanică a normelor de conduită conținute de acesta.

(6) Normele de conduită profesională, prevăzute de prezentul cod, sunt obligatorii pentru personalul sistemului administrației penitenciare.

(7) Personalul cu funcții de conducere și coordonare trebuie să reprezinte un reper de conduită pentru subordonați, în plan socioprofesional.

ARTICOLUL 2

Categoriile de personal cărora le este aplicabil Codul de etică

Codul de etică se aplică tuturor categoriilor de personal care își desfășoară activitatea în sistemul administrației penitenciare, după cum urmează:

- a) polițiști de penitenciare;
- b) personal civil, format din funcționari publici și personal contractual;
- c) personal delegat sau detașat din alte instituții.

ARTICOLUL 3

Termeni și expresii

În sensul prezentului cod, termenii și expresiile utilizate au următorul înțeles:

1. *polițist de penitenciare* — funcționar public al cărui statut special este reglementat prin Legea nr. 145/2019 privind statutul polițistului de penitenciare, cu modificările și completările ulterioare;

2. *personal civil* — persoana numită într-o funcție în cadrul sistemului administrației penitenciare în condițiile Legii nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și în temeiul Legii nr. 188/1998

privind statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ori al Codului administrativ, aprobat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare;

3. *personal delegat sau detașat* — angajat al altei instituții care își desfășoară activitatea în cadrul sistemului administrației penitenciare, în condițiile legii, pentru o perioadă determinată;

4. *colaboratori* — reprezentanți ai unor instituții publice sau ai unor entități neguvernamentale care desfășoară activități temporare în sistemul administrației penitenciare sau în legătură cu acesta;

5. *consilier de etică* — angajat desemnat, în mod obligatoriu, de directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor și de directorii unităților subordonate pentru consiliere etică și monitorizarea respectării normelor de conduită etică din instituție;

6. *interes personal* — orice avantaj material sau de altă natură, urmărit ori obținut, în mod direct sau indirect, pentru sine ori pentru alții, de către personal prin folosirea reputației, influenței, facilităților, relațiilor, informațiilor la care are acces, ca urmare a exercitării atribuțiilor funcției;

7. *conflict de interese* — situația definită ca atare în lege în care persoana ce exercită o funcție publică are un interes de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit actelor normative;

8. *incompatibilitate* — situația definită ca atare în lege în care se poate afla personalul care exercită mai multe funcții în același timp, deși este interzis potrivit legii;

9. *informație de interes public* — orice informație care privește activitățile sau care rezultă din activitățile unei instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației, exceptând informațiile prevăzute la art. 12 din Legea 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare;

10. *informație cu privire la date personale* — orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă.

CAPITOLUL II

Principii și valori

ARTICOLUL 4

Principii și valori

Prezentul cod de etică are drept fundament patru valori esențiale, respectiv: responsabilitate, profesionalism, integritate și transparență și patru principii corespondente, care trebuie să guverneze comportamentul etic și profesional al personalului din cadrul sistemului administrației penitenciare, după cum urmează:

a) **principiul responsabilității** — personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să se asigure că prin modul în care îndeplinește atribuțiile de serviciu sau desfășoară orice altă activitate profesională colaterală respectă interesul public, interesele legitime, drepturile și libertățile fundamentale ale omului și nu afectează demnitatea și integritatea acestora;

b) **principiul profesionalismului** — toate atribuțiile de serviciu care revin personalului sistemului administrației penitenciare trebuie îndeplinite cu maximum de eficiență și eficacitate, conform competențelor deținute și în cunoștință de cauză în ceea ce privește reglementările legale aplicabile;

c) **principiul integrității** — în orice situație, personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să adopte un comportament bazat pe respect, imparțialitate, obiectivitate, onestitate, egalitate de șanse și nediscriminare, deschidere și diligență față de personal, față de persoanele custodiate și cetățeni, și să se asigure că în timpul exercitării activității nu se află în conflict de interese sau într-o situație de incompatibilitate;

d) **principiul transparenței** — personalul desemnat din sistemul administrației penitenciare trebuie să promoveze guvernarea deschisă către cetățean, să asigure accesul neîngrădit la informațiile de interes public, dar în același timp să protejeze informațiile care nu sunt publice, de care este responsabil ori de care a luat cunoștință.

CAPITOLUL III Responsabilitatea

ARTICOLUL 5

Respectul față de interesul public

În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, personalul sistemului administrației penitenciare are responsabilitatea morală fundamentală de a acționa în interes public, respectiv de a lua deciziile și de a întreprinde acele acțiuni care asigură un impact pozitiv asupra societății în ansamblul ei și indivizilor care o compun, în mod particular, sau care fac ca impactul negativ asupra acestora să fie cât mai mic cu putință.

ARTICOLUL 6

Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate sau a unor măsuri educative privative de libertate

În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, personalul sistemului administrației penitenciare are responsabilitatea morală de a respecta drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate sau a unor măsuri educative privative de libertate, în condițiile prevăzute de lege, în sensul asigurării bazei necesare pentru reinsertia socială după liberare.

ARTICOLUL 7

Respectul față de instituție

(1) Responsabilitatea personalului sistemului administrației penitenciare este de a contribui la îmbunătățirea permanentă a performanței instituției din care face parte sau cu care colaborează.

(2) Personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să se asigure ca prin acțiunile și opiniile exprimate în spațiul public, inclusiv în mediul virtual, nu aduce atingere prestigiului profesional sau imaginii instituției.

(3) Indiferent de mediul și de forma de comunicare, personalului îi sunt interzise: gesturi de dispreț, de persecuție, expresii jignitoare, răspândirea de zvonuri false cu rea intenție, critici aduse vieții private, insulte, calomnii, intimidări, amenințări, utilizarea unor cuvinte obscene sau specifice argoului folosit în medii infracționale, ce pot conduce la discreditarea, marginalizarea, umilirea, deteriorarea condițiilor de muncă, a respectului față de sine sau față de viață, la lezarea demnității persoanelor cu care interacționează în timpul exercitării atribuțiilor profesionale.

(4) Personalului din sistemul administrației penitenciare îi sunt interzise comportamente cu conotație sexuală exprimate fizic, verbal sau nonverbal, având ca obiect sau ca efect lezarea demnității unei persoane și crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor.

(5) Personalul sistemului administrației penitenciare are responsabilitatea promovării valorilor etice incluse în Codul de etică, precum și aceea a promovării și menținerii unei culturi organizaționale bazate pe aceste valori.

(6) Personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să dovedească loialitate față de instituție și valorile promovate de aceasta, să manifeste, din proprie inițiativă, atitudine conștientă față de colegi și de obiectivele instituției.

(7) În relația cu publicul, cu colegii din instituție sau din cadrul altor organizații sau sfere profesionale, personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să adopte o atitudine bazată pe respect — o atitudine imparțială, nediscriminatorie, deschisă și diligență.

(8) În formarea și dezvoltarea mediului relațional, personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să aibă în vedere respectarea integrității și a valorilor etice esențiale și să se asigure, pe baza datelor pe care le cunoaște, că prin interacțiunea cu persoanele din cercul relațional sau prin imaginile apărute în mediul virtual ori în spațiul public nu aduce atingere imaginii instituției și prestigiului acesteia.

ARTICOLUL 8

Respectul față de cetățean

Personalul sistemului administrației penitenciare are responsabilitatea de a respecta interesele legitime și drepturile cetățeanului. Această responsabilitate nu se limitează la oferirea unor servicii publice, ci privește și efectele pe care le pot avea aceste servicii asupra cetățeanului.

ARTICOLUL 9

Respectul față de Constituție și legile statului

Personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să cunoască și să respecte Constituția, legile țării și dispozițiile legale specifice, precum și să își exercite atribuțiile cu maximă responsabilitate având în vedere că, prin natura lor, aceste atribuții trebuie să consolideze ordinea constituțională și autoritatea statului.

CAPITOLUL IV Profesionalismul

ARTICOLUL 10

Responsabilitate, legalitate și obiectivitate profesională

(1) Personalul sistemului administrației penitenciare este responsabil și răspunzător, din punct de vedere profesional, pentru modul în care își îndeplinește atribuțiile de serviciu. Personalului îi revine sarcina de a respecta principiile de legalitate, eficiență și eficacitate în îndeplinirea activității și de a își asuma răspunderea pentru faptele și deciziile proprii.

(2) Personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să cunoască legislația specifică domeniului de activitate și are obligația de a acționa cu respectarea prevederilor legale în vigoare și de a se informa cu privire la cele mai bune practici în domeniul în care își exercită atribuțiile.

(3) În îndeplinirea atribuțiilor profesionale personalul sistemului administrației penitenciare este obligat să aibă o atitudine neutră, să respecte principiul egalității de șanse, indiferent de categoria profesională sau funcția deținută, în raporturile de serviciu angajat—angajat, angajat—persoane custodiate, angajat—colaboratori, angajat—apartinători și indiferent de rasă, etnie, vârstă, sex, dizabilități, religie, cultură.

(4) Atunci când se solicită puncte de vedere sau opinii avizate, personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să formuleze aceste opinii cu respectarea dispozițiilor legale

aplicabile și exclusiv pe baza principiilor profesionale și pe cele ale garantării unui act administrativ obiectiv, fără a fi influențat de convingerile personale.

(5) Personalul cu funcții de conducere sau coordonare din cadrul sistemului administrației penitenciare are obligația de a se asigura că personalul din subordine sau coordonare are competențele, condițiile și resursele necesare unei bune îndepliniri a sarcinilor de serviciu și că respectă prevederile prezentului cod.

ARTICOLUL 11

Protecția datelor cu caracter personal

Personalul sistemului administrației penitenciare este obligat să asigure confidențialitatea și protecția datelor cu caracter personal, respectiv să utilizeze informațiile, datele, documentele și bazele de date doar în exercitarea autorității conferite de lege și să nu le folosească în scop personal.

ARTICOLUL 12

Libertatea de exprimare

(1) Personalul sistemului administrației penitenciare are obligația de a se asigura că opiniile proprii exprimate în public nu aduc atingere imaginii sistemului administrației penitenciare, precum și demnității și reputației unei persoane, indiferent de statutul acesteia.

(2) Personalul sistemului administrației penitenciare are garantată libertatea de exprimare și dreptul la opinie în formularea unei poziții profesionale, însă exprimarea unui punct de vedere în numele instituției sau despre activitatea acesteia, în scris sau verbal, trebuie corelată cu poziția instituțională pe acel domeniu. Personalul trebuie să se asigure că, atunci când exprimă un punct de vedere în numele instituției sau când este invitat în calitate de reprezentat al acesteia, prezintă opinia asupra căreia s-a convenit în exercitarea mandatului de reprezentant sau cu privire la care există acordul conducerii instituției.

ARTICOLUL 13

Respectarea regulilor de protocol

În timpul deplasărilor interne și/sau externe, personalul sistemului administrației penitenciare are obligația de a avea o conduită corespunzătoare regulilor de protocol aplicabile, intrând în responsabilitatea sa cunoașterea și respectarea tradițiilor, obiceiurilor și legilor țării sau comunității gazdă.

ARTICOLUL 14

Portul uniformei și al ținutei civile

(1) Portul uniformei de către polițiștii de penitenciare se face cu respectarea prevederilor legale referitoare la descrierea, compunerea și modul de purtare a uniformelor în sistemul administrației penitenciare.

(2) Este interzis portul uniformei, inclusiv al însemnelor și accesoriilor specifice, în locuri și în condiții care ar putea afecta prestigiul funcției publice exercitate și imaginea sistemului administrației penitenciare.

(3) Ținuta civilă a personalului din sistemul administrației penitenciare trebuie să fie decentă, îngrijită și curată.

ARTICOLUL 15

Evaluarea obiectivă a personalului

Personalul cu funcții de conducere sau coordonare trebuie să aplice cu obiectivitate criteriile de evaluare a personalului, excluzând orice formă de discriminare și favorizare bazată pe

relații de rudenie, afinitate, apartenență sindicală sau orice alte tipuri de relații, în toate situațiile care impun analiza și evaluarea personalului din subordine sau coordonare, precum:

a) la completarea fișei de evaluare a activității performanțelor profesionale individuale;

b) la formularea de propuneri sau aprobarea de avansări în grade/funcții/trepte profesionale, împuterniciri, detașări, schimbări din funcție și mutări;

c) la acordarea de recompense materiale sau morale;

d) la repartizarea sarcinilor profesionale.

CAPITOLUL V

Integritatea

ARTICOLUL 16

Conflictul de interese

(1) Personalul sistemului administrației penitenciare are datoria legală, morală și profesională de a se asigura că în timpul exercitării activității nu se află în conflict de interese sau într-o situație de incompatibilitate, așa cum sunt definite acestea în legislația în materie și în spiritul prezentului cod de etică.

(2) Polițiștii de penitenciare se află în conflict de interese în situațiile prevăzute la art. 121 alin. (1) din Legea nr. 145/2019 privind statutul polițiștilor de penitenciare, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Funcționarii publici din sistemul administrației penitenciare se află în conflict de interese în situațiile prevăzute la art. 79 alin. (1) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

(4) În situația în care există un conflict de interese, polițistul de penitenciare sau funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să îl informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință.

(5) Prevederile Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la conflictul de interese se aplică în mod corespunzător.

ARTICOLUL 17

Incompatibilități

(1) Polițiștii de penitenciare pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistice, precum și să desfășoare activități sau să dețină funcții în sectorul privat, cu condiția ca activitatea sau funcția respectivă să nu aibă legătură cu sistemul administrației penitenciare și cu condiția respectării dispozițiilor legale privind conflictul de interese, incompatibilitățile, dar și a legislației aplicabile profesiei sau activității pe care o exercită.

(2) Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică.

ARTICOLUL 18

Cadourile, atențiile și alte avantaje

Personalului sistemului administrației penitenciare îi este interzis să solicite și să primească cadouri, servicii, favoruri sau orice alt avantaj care îi poate influența imparțialitatea în

exercitarea funcțiilor publice deținute, indiferent de natura și contextul acordării lor, exceptând cadourile declarate conform Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției.

ARTICOLUL 19

Avertizarea de integritate

(1) Personalul sistemului administrației penitenciare are obligația legală, morală și profesională de a sesiza orice abatere de la procedurile, normele legale, politicile interne ale instituției, de care ia cunoștință.

(2) În baza Legii nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii și în spiritul prezentului cod de etică se prezumă că avertizarea de integritate se bazează pe buna-credință a avertizorului.

CAPITOLUL VI

Transparența

ARTICOLUL 20

Accesul liber la informațiile de interes public

(1) În conformitate cu legislația în vigoare, activitatea sistemului administrației penitenciare trebuie să fie transparentă și accesibilă cetățeanului, garantând o bună comunicare cu cetățenii și cu societatea civilă.

(2) Potrivit atribuțiilor ce îi revin și în temeiul legislației privind accesul la informații de interes public, personalul sistemului administrației penitenciare este obligat:

- a) să asigure informarea activă, corectă și la timp asupra chestiunilor de interes public;
- b) să asigure accesul liber la informațiile de interes public în condițiile legii;
- c) să respecte termenele prevăzute de lege privind furnizarea informațiilor.

ARTICOLUL 21

Protecția și confidențialitatea datelor și a informațiilor

(1) Personalul sistemului administrației penitenciare este obligat să respecte limitările impuse de lege privind accesul la informații, în scopul protejării informațiilor confidențiale, a secretului de stat sau de serviciu, a protejării vieții private a persoanelor și a securității naționale.

(2) Culegerea, stocarea și utilizarea datelor cu caracter personal de către personalul sistemului administrației penitenciare se fac în condițiile legii și vor fi limitate strict la ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor legale, legitime și specifice instituției.

(3) Personalul sistemului administrației penitenciare are obligația să păstreze, în condițiile legii, confidențialitatea deplină a datelor și informațiilor pe care le deține sau la care are acces pe durata desfășurării activității și să nu le utilizeze abuziv sau în folos personal ori să le facă cunoscute terților care nu reprezintă un interes legitim, inclusiv după încetarea activității care le conferă acces la aceste informații.

(4) În afara contextului profesional, personalul sistemului administrației penitenciare trebuie să evite implicarea în discuții cu terțe persoane despre activitatea profesională și comportamentul colegilor la locul de muncă, de natură să aducă atingere reputației și demnității acestora sau imaginii instituției.

CAPITOLUL VII

Obligațiile Administrației Naționale a Penitenciarelor și unităților subordonate cu privire la asigurarea consilierii etice, informării și raportării cu privire la normele de conduită

ARTICOLUL 22

Desemnarea consilierului de etică

(1) În scopul aplicării eficiente a dispozițiilor prezentului cod, referitoare la conduita personalului în exercitarea funcțiilor deținute, conducătorii instituțiilor vor desemna o persoană, de regulă din cadrul compartimentului de resurse umane, pentru consiliere etică și monitorizarea respectării normelor de conduită.

(2) În mod excepțional, în funcție de numărul de personal din cadrul instituției, de complexitatea problemelor și de volumul activității specifice, pot fi desemnați doi consilieri de etică.

(3) Desemnarea consilierului de etică și atribuțiile acestuia se stabilesc prin act administrativ al conducătorului instituției; atribuțiile consilierului de etică vor fi consemnate, ulterior, în fișa postului.

(4) Prin instrucțiuni ale directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, denumite în continuare *Instrucțiuni*, se aprobă modelele de documente specifice asigurării consilierii etice, informării și raportării cu privire la respectarea normelor de conduită.

ARTICOLUL 23

Confidențialitatea consilierii etice

(1) Consilierea etică are caracter confidențial și se desfășoară în baza unei solicitări formale, conform modelului prevăzut în Instrucțiuni, adresate consilierului de etică sau la inițiativa acestuia atunci când din conduita angajatului rezultă nevoia de ameliorare a comportamentului acestuia.

(2) Consilierul de etică are obligația de a nu comunica altor persoane, în afara directorului unității, informații cu privire la activitatea derulată, cu excepția situației în care aspectele semnalate pot constitui o faptă penală.

(3) Personalul sistemului administrației penitenciare nu poate fi sancționat sau prejudiciat în niciun fel pentru că s-a adresat consilierului de etică cu solicitarea de a primi consiliere cu privire la respectarea principiilor și normelor de conduită.

(4) În aplicarea dispozițiilor prezentului cod, orice activitate care implică prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu respectarea prevederilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

ARTICOLUL 24

Formarea profesională și perfecționarea consilierilor de etică

Administrația Națională a Penitenciarelor și unitățile subordonate au obligația să asigure participarea consilierilor de etică la programele de formare și perfecționare profesională, organizate în condițiile legii.

CAPITOLUL VIII

Rolul și atribuțiile consilierului de etică

ARTICOLUL 25

Consilierul de etică

(1) În scopul respectării și monitorizării implementării principiilor și normelor de conduită de către personal, consilierul

de etică exercită un rol activ în domeniul prevenirii încălcării normelor de conduită prevăzute de prezentul cod.

(2) Dobândirea calității de consilier de etică vizează deținerea unui statut temporar, atribuit unui polițist de penitenciare pentru o perioadă de 3 ani.

(3) În perioada exercitării calității de consilier de etică, polițistul de penitenciare își păstrează și funcția deținută în momentul numirii.

(4) Fișa postului corespunzătoare funcției deținute de consilierul de etică se elaborează de către compartimentul de resurse umane și se aprobă de către conducătorul instituției, prin raportare la atribuțiile stabilite în sarcina acestuia.

(5) Consilierul de etică își desfășoară activitatea pe baza fișei postului întocmite în condițiile prevăzute la alin. (4).

(6) Poate dobândi calitatea de consilier de etică personalul sistemului administrației penitenciare, care îndeplinește, în mod cumulativ, următoarele condiții:

- a) este polițist de penitenciare definitiv;
- b) are, de regulă, studii superioare în domeniul științelor sociale, astfel cum este reglementat acest domeniu de studii în legislația specifică;
- c) prezintă deschidere și disponibilitate pentru îndeplinirea atribuțiilor care îi revin consilierului de etică în conformitate cu prevederile prezentului cod;
- d) are o probitate morală recunoscută;
- e) nu se află sub efectul unei sancțiuni disciplinare;
- f) nu este în curs de cercetare disciplinară;
- g) nu se află în curs de urmărire penală sau de judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni;
- h) nu se află în niciuna dintre situațiile de incompatibilitate cu calitatea de consilier de etică prevăzute la art. 27.

ARTICOLUL 26

Declarația de integritate

Dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 25 alin. (6) lit. e)—h) se face prin completarea unei declarații de integritate, dată pe propria răspundere a polițistului de penitenciare, conform modelului prevăzut în Instrucțiuni.

ARTICOLUL 27

Incompatibilități cu calitatea de consilier de etică

(1) Nu poate fi numit consilier de etică polițistul de penitenciare care se află în următoarele situații de incompatibilitate:

- a) este soț, rudă sau afin până la gradul al IV-lea inclusiv cu conducătorul instituției sau cu înlocuitorul de drept al acestuia;
- b) are relații patrimoniale sau de afaceri cu oricare dintre persoanele prevăzute la lit. a);
- c) este membru sau secretar în comisia de disciplină constituită în cadrul instituției.

(2) În cazul în care situațiile de incompatibilitate prevăzute intervin ulterior dobândirii calității de consilier de etică, statutul de consilier de etică încetează în condițiile prezentului cod.

ARTICOLUL 28

Atribuțiile consilierului de etică

(1) În exercitarea rolului activ de prevenire a încălcării principiilor și normelor de conduită, consilierul de etică din sistemul administrației penitenciare îndeplinește următoarele atribuții:

- a) monitorizează modul de aplicare și respectare a principiilor și normelor de conduită de către personalul instituției și întocmește rapoarte și analize cu privire la acestea;

- b) desfășoară activitatea de consiliere etică, de consultanță și asistență a personalului din instituție, pe baza solicitării scrise a acestuia sau din proprie inițiativă, atunci când personalul nu i se adresează cu o solicitare, însă din conduita adoptată rezultă nevoia de ameliorare a comportamentului acestuia;

- c) elaborează analize privind cauzele, riscurile și vulnerabilitățile care se manifestă în activitatea personalului, care ar putea determina o încălcare a principiilor și normelor de conduită, pe care le înaintează conducătorului instituției și propune măsuri pentru înlăturarea cauzelor, diminuarea riscurilor și a vulnerabilităților. Studiile și analizele, aprobate de conducătorul instituției, se diseminează personalului acesteia și se transmit, ulterior, Administrației Naționale a Penitenciarelor, în cazul în care acestea au fost elaborate la nivelul unităților subordonate;

- d) organizează, trimestrial, sesiuni de informare a personalului cu privire la normele de etică, modificări ale cadrului normativ în domeniul eticii și integrității sau care instituie obligații pentru instituție;

- e) semnalează practici sau proceduri instituționale care ar putea conduce la încălcarea principiilor și normelor de conduită în activitatea personalului;

- f) analizează sesizările și reclamațiile formulate de personalul sistemului administrației penitenciare și de ceilalți beneficiari ai activității instituției, cu privire la comportamentul personalului și formulează recomandări cu caracter general, fără a interveni în activitatea comisiilor de disciplină;

- g) poate adresa în mod direct întrebări sau poate aplica chestionare personalului cu privire la gradul de cunoaștere și însușire a valorilor etice de către angajații sistemului administrației penitenciare;

- h) întocmește rapoarte trimestriale privind respectarea normelor etice de către personalul din instituția în care își desfășoară activitatea; rapoartele aprobate de conducătorul instituției se diseminează personalului acesteia și se transmit, trimestrial, la Administrația Națională a Penitenciarelor, la termenele și în forma standard stabilite prin instrucțiuni specifice, în cazul în care acestea au fost elaborate la nivelul unităților subordonate;

- i) întocmește rapoarte anuale cu privire la aplicarea și respectarea normelor de conduită în cadrul instituției și, în cazul în care au fost elaborate la nivelul unităților subordonate, le transmite pentru centralizare Administrației Naționale a Penitenciarelor la termenele și în forma standard stabilită prin Instrucțiuni.

(2) Administrația Națională a Penitenciarelor, în baza rapoartelor transmise de consilierii de etică, elaborează rapoarte anuale privind monitorizarea implementării principiilor și standardelor de conduită, precum și a procedurilor disciplinare, conform modelului prevăzut în Instrucțiuni.

(3) Rapoartele privind respectarea normelor de conduită se publică pe site-ul propriu.

ARTICOLUL 29

Încetarea calității de consilier de etică

Calitatea de consilier de etică încetează în următoarele situații:

- a) prin renunțarea expresă a consilierului de etică la această calitate, pe baza unei cereri scrise, adresate conducătorului Administrației Naționale a Penitenciarelor sau al unității în cadrul căreia își desfășoară activitatea;
- b) prin expirarea perioadei pentru care a fost desemnat consilier de etică în condițiile prevăzute de prezentul cod;
- c) în cazul intervenirii unei situații de incompatibilitate prevăzute la art. 27;

d) prin revocare de către conducătorul instituției, pentru activitate necorespunzătoare a consilierului de etică sau în cazul în care acesta nu mai îndeplinește oricare dintre condițiile prevăzute la art. 25 alin. (6);

e) în caz de încetare sau de modificare a raporturilor de serviciu ale polițistului de penitenciare care are calitatea de consilier de etică prin ocuparea unei funcții în cadrul altei instituții, precum și în cazul suspendării raporturilor de serviciu pe o perioadă mai mare de o lună.

ARTICOLUL 30

Răspunderea pentru încălcarea dispozițiilor Codului de etică

(1) Încălcarea dispozițiilor prezentului cod de etică atrage răspunderea disciplinară a personalului sistemului administrației penitenciare, în condițiile legii.

(2) Comisiile de disciplină au competența de a cerceta încălcarea prevederilor prezentului cod de etică și de a propune, după caz, aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute de lege.

(3) În cazurile în care faptele săvârșite întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni, vor fi sesizate organele de urmărire penală competente, în condițiile legii.

(4) Personalul din sistemul administrației penitenciare răspunde, potrivit legii, în cazurile în care, prin faptele săvârșite cu încălcarea normelor de conduită profesională, creează prejudicii persoanelor fizice sau juridice.

ARTICOLUL 31

Aplicabilitatea Codului de etică pentru profesiile din sistemul penitenciar

Enumerarea principiilor și a valorilor de etică nu este limitativă, ci se completează de drept cu cele cuprinse în prevederile legale în vigoare specifice tuturor categoriilor de personal, indiferent de profesie: medic, asistent medical, asistent de farmacie, psiholog, consilier juridic, asistent social, educator, medic veterinar, inginer, preot, cadru didactic.

CAPITOLUL IX

Desfășurarea activităților de informare și de instruire în domeniul eticii

ARTICOLUL 32

Activitățile de instruire și informare în domeniul eticii

(1) Activitățile de instruire și informare a personalului sistemului administrației penitenciare în domeniul eticii se realizează de către consilierul de etică desemnat.

(2) Activitățile de instruire în domeniul eticii se realizează în scopul promovării unei culturi profesionale adecvate rolului sistemului administrației penitenciare în domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale, prin integrarea într-o formulă coerentă a regulilor deja normate în legislație sau aplicate cutumiar, a căror respectare este de natură să garanteze încrederea impusă de profesia pe care o exercită personalul sistemului administrației penitenciare.

(3) Activitățile de instruire și informare a personalului sistemului administrației penitenciare pot consta în:

a) elaborarea și diseminarea de teme/ghiduri/materiale de lucru informative/pliante/afișe/alte documente pe suport fizic sau electronic;

b) organizarea de sesiuni de instruire individuale sau de grup;

c) organizarea de activități în cadrul unor programe desfășurate la nivel național, regional sau local, în parteneriat cu instituții, organizații neguvernamentale, asociații, fundații cu atribuții în domeniul eticii;

d) organizarea altor activități pentru sau împreună cu personalul sistemului administrației penitenciare în scopul dezvoltării conduitei etice.

ARTICOLUL 33

Elaborarea planului tematic anual de către consilierul de etică

(1) Activitățile de instruire și informare se realizează în baza unui plan tematic elaborat anual de către consilierul de etică, avizat de structura de resurse umane și aprobat de conducerea instituției.

(2) Personalul din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor și din unitățile subordonate are obligația de a participa la activitățile de instruire și informare organizate de consilierul de etică, ori de câte ori este necesar.

(3) Instruirea persoanelor nou-încadrate și a persoanelor cu funcții de conducere sau coordonare se va asigura cu prioritate.

(4) Structura de resurse umane de la nivelul instituției va transmite consilierului de etică, semestrial, situația persoanelor nou-încadrate și a celor cu funcții de conducere sau coordonare ce trebuie instruite cu prioritate.

(5) Anual sau ori de câte ori situația impune, personalului sistemului administrației penitenciare i se aplică chestionare de evaluare pentru a se identifica gradul de cunoaștere a elementelor specifice conduitei etice.

(6) Consilierul de etică, împreună cu Direcția management resurse umane din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, asigură instruirea și informarea în domeniul eticii a cursanților școlarizați de instituțiile de învățământ pentru pregătirea polițistilor de penitenciare.

CAPITOLUL X

Dispoziții finale

ARTICOLUL 34

Informarea cu privire la prevederile Codului de etică

(1) La numirea în funcție, personalului din sistemul administrației penitenciare i se aduc la cunoștință prevederile Codului de etică, iar angajatul este responsabil de respectarea acestuia.

(2) Personalul este informat cu privire la prevederile Codului de etică prin tipărirea și afișarea acestuia în locuri vizibile, prin includerea în tematica de pregătire și formare profesională, prin postarea în intranet și pe pagina web a instituției.

(3) Pentru orice neclarități, întrebări sau asistență cu privire la conținutul Codului de etică, precum și pentru a primi în condiții de deplină confidențialitate îndrumare și consiliere etică, personalul sistemului administrației penitenciare se adresează consilierului de etică.

ARTICOLUL 35

Monitorizare

Consilierul de etică monitorizează aplicarea și respectarea Codului de etică, consemnează sesizările de încălcare a normelor acestuia într-un registru special, conform modelului prevăzut în Instrucțiuni, în vederea urmăririi soluționării, precum și pentru întocmirea de rapoarte anuale în acest sens, conform procedurilor interne elaborate.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 73**din 9 noiembrie 2020**

Dosar nr. 1.403/1/2020

Gabriela Elena Bogasiu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Marian Budă	— președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Maria Speranța Cornea	— judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță	— judecător la Secția a II-a civilă
Eugenia Voicheci	— judecător la Secția a II-a civilă
Elisabeta Roșu	— judecător la Secția a II-a civilă
Mădălina Elena Grecu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Luiza Maria Păun	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mona Magdalena Baciu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Constantinescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adrian Remus Ghiculescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 1.403/1/2020 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 37 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Sedința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul București — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

„Art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 trebuie interpretat în sensul că, în sfera de cuprindere a noțiunii de prestare de servicii care să nu afecteze viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora, intră și perceperea de dobânzi penalizatoare pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, în

condițiile în care contractul dintre operatorul economic și consumator vizează prestarea de servicii financiare (creditare)?

În interpretarea art. 3 alin. 1 din Legea nr. 313/1879 trebuie să se înțeleagă că acesta se aplică unui contract de credit încheiat între o instituție financiară și o persoană fizică?

În interpretarea și aplicarea art. 15 alin. (4) corelat cu art. 14 și art. 10—13 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 se poate dispune pe cale administrativă recalcularea și restituirea dobânzilor penalizatoare stabilite contractual pentru situații de neîndeplinire a obligațiilor contractuale în situația în care serviciul prestat de operatorul economic este distinct de perceperea dobânzilor penalizatoare?”.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus la dosar un raport suplimentar întocmit de judecătorul-raportor.

Doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, constată că nu există chestiuni prealabile, iar completul rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul sesizării

1. Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a dispus, prin încheierea din 17 februarie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 35.860/299/2018, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunile de drept menționate.

II. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

2. Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Ordonanța Guvernului nr. 21/1992*

„Art. 7. — Operatorii economici sunt obligați: (...)

c) prestatorii de servicii:

(...) — să presteze numai servicii care nu afectează viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora; [...]

Art. 10. — Drepturile consumatorilor, la încheierea contractelor, sunt:

a) libertatea de a lua decizia la achiziționarea de produse și servicii, fără a li se impune în contracte clauze abuzive sau care pot favoriza folosirea unor practici comerciale incorecte în vânzare, de natură a influența opțiunea acestora;

b) de a beneficia de o redactare clară și precisă a clauzelor contractuale, indicarea exactă a prețurilor și tarifelor și, după caz, a condițiilor de garanție;

c) de a fi exonerată de plata produselor și serviciilor care nu au fost solicitate, precum și de achitarea prețurilor, tarifelor, taxelor, comisioanelor, dobânzilor și penalităților care nu au fost stipulate inițial în contracte sau în alte documente aferente contractelor;

d) de a fi despăgubiți pentru daunele provocate de produsele sau serviciile care nu corespund clauzelor contractuale;

e) de a li se asigura service-ul necesar și piese de schimb pe toată durata medie de utilizare a produsului, stabilită în documentele tehnice normative sau declarată de către producător ori convenită de părți;

f) de a plăti, pentru produsele sau serviciile de care beneficiază, sume stabilite cu exactitate, în prealabil; majorarea prețului, tarifului, taxelor, comisioanelor, dobânzilor, penalităților și a altor eventuale costuri stabilite inițial este posibilă numai cu acordul scris al consumatorului;

g) de a sesiza asociațiile de consumatori și organele administrației publice asupra încălcării drepturilor și intereselor lor legitime, în calitate de consumatori, și de a face propuneri referitoare la îmbunătățirea calității produselor și serviciilor;

h) de a fi notificați în scris cu privire la orice modificare ca urmare a prevederilor contractuale referitoare la valoarea dobânzilor, comisioanelor, penalităților sau oricărui altor costuri, cu cel puțin 30 de zile înainte de aplicarea noilor valori;

i) de a fi notificați cu 30 de zile înainte de data la care contractul se prelungește în mod automat pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată, în vederea formulării în scris de către consumator a unei opțiuni de prelungire a valabilității acestuia.

Art. 11. — (1) Produsele și serviciile oferite consumatorilor se măsoară cu mijloace de măsurare și control adecvate, verificate metrologic, potrivit reglementărilor legale.

(2) Indicațiile mijloacelor de măsurare trebuie să fie lizibile și la vederea cumpărătorului.

Art. 12. — (1) Consumatorii au dreptul de a pretinde vânzătorilor sau prestatorilor de servicii remedierea ori înlocuirea gratuită a produselor și serviciilor obținute, precum și despăgubiri pentru pierderile suferite ca urmare a deficiențelor constatate în cadrul termenului de garanție sau de valabilitate. După expirarea acestui termen, consumatorii pot pretinde remedierea sau înlocuirea produselor/serviciilor care nu pot fi folosite potrivit scopului pentru care au fost realizate, ca urmare a unor vicii ascunse apărute pe durata medie de utilizare a acestora.

(2) Vânzătorul sau prestatorul de servicii suportă toate cheltuielile legate de aceste deficiențe, situație care nu îl exonerează de răspundere pe producător în relația cu acesta.

Art. 13. — (1) Remedierea deficiențelor apărute la produse sau servicii ori înlocuirea produselor care nu corespund în cadrul termenului de garanție sau de valabilitate și care nu sunt imputabile consumatorului se face în termen de maximum 15 zile din momentul când operatorul economic a luat la cunoștință de deficiențele respective.

(2) În cazul unor vicii ascunse, termenul maxim stabilit la alin. (1) curge de la data finalizării expertizei tehnice efectuate de un organism tehnic neutru.

Art. 14. — În cazul produselor și serviciilor alimentare, al produselor nealimentare pentru care producătorul stabilește termen de valabilitate/data de minimă durabilitate, care pot afecta viața sau sănătatea consumatorilor ori care prezintă abateri de la caracteristicile prescrise sau declarate, vânzătorul/prestatorul de servicii este obligat, la cererea consumatorului, să le înlocuiască de îndată, să le refacă sau să restituie contravaloarea acestora.

Art. 15. (...) (4) Persoanele împuternicite conform art. 54 să constate contravențiile și să aplice sancțiunile prevăzute de prezenta ordonanță vor stabili odată cu sancțiunea și măsuri de remediere sau, dacă acest lucru nu este posibil, înlocuirea ori restituirea contravalorii serviciilor, după caz."

3. Legea nr. 313/1879 pentru anularea clauzei penale din contracte și pentru adaosul unui alineat la art. 1.089 din Codul civil, abrogată de Legea nr. 71/2011 la 1 octombrie 2011, denumită în continuare *Legea nr. 313/1879*

Art. 3. „La art. 1.089 din Codul Civil se adaugă următorul alineat:

«Clauza prin care, de mai înainte și în momentul formării unei convențiuni alta decât o convențiune comercială, se va stipula dobânda la dobânzile datorate pentru un an, sau pentru mai puțin ori mai mult de un an, sau la alte venituri viitoare, se va declara nulă.»”

III. Expunerea succintă a procesului

A. Hotărârea primei instanțe

4. Prin cererea introductivă înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 1 București, la 21 decembrie 2018, petenta A (bancă) a formulat plângere în contradictoriu cu B, solicitând anularea Procesului-verbal de contravenție nr. 0765210 din 29 noiembrie 2018 — denumit în continuare *proces-verbal* —, în ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 7 lit. c) a doua liniuță din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, anularea măsurilor dispuse prin procesul-verbal și, în subsidiar, înlocuirea amenzii cu avertisment.

5. Fapta contravențională reținută în sarcina petentei constă în perceperea la întreg soldul creditului a dobânzilor penalizatoare prevăzute în contract pe perioada executării silite, petenta A prestând servicii ce au afectat interesele economice ale consumatorilor în condițiile în care nu s-a putut verifica algoritmul conform căruia pe perioada executării silite sumele poprite au fost folosite, fie pentru plata dobânzilor penalizatoare, fie pentru plata principalului.

6. Procesul-verbal a vizat în concret dispozițiile art. 8.6 din contractele de credit încheiate de A, prevederi în cadrul cărora Banca a stabilit următoarele: „în cazul în care împrumutatul și împrumutatul solidar nu își îndeplinesc obligațiile de plată, incluzând, dar fără a le limita la plata anuităților atunci când sunt scadente, Banca își rezervă dreptul de a percepe și încasa dobânzi penalizatoare (denumite în continuare „penalități”) de 8.00% anual peste dobânda curentă pentru împrumutul restant sau alte sume restante și de 8.00% anual pentru dobânda restantă a căror sume se vor calcula zilnic, *pro rata temporis*, începând cu data scadenței sau cu o dată ulterioară scadenței, conform deciziei Băncii, cuantumul penalităților putând depăși sumele asupra cărora sunt calculate”.

7. Prin Sentința civilă nr. 2.026/2019 din 17 aprilie 2019, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București în Dosarul nr. 35.860/299/2018, a fost respinsă plângerea contravențională, ca neîntemeiată.

8. Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a avut în vedere că banca percepea dobânzi penalizatoare la niveluri superioare plafonului prevăzut de prevederile art. 38 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 288/2010, cu modificările și completările ulterioare — denumită în continuare *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010* — care limitează dreptul de a percepe dobânzi penalizatoare la un „procent fix ce nu poate fi mai mare de trei puncte procentuale, care se adaugă la rata dobânzii curente și se aplică la principalul restant”.

9. Analizând probatoriul administrat în cauză, instanța a constatat că actele adiționale prin care se extindeau efectele prevederilor contractuale privind penalitățile de întârziere au fost încheiate după momentul intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010, în cauză stabilindu-se, în mod corect, existența unei fapte contravenționale ca urmare a prestării unor servicii care afectează interesele consumatorului, precum și aplicabilitatea Legii nr. 313/1879, deoarece nu ambele

părți acționează în scopul obținerii unui profit, ci doar banca, iar raportul de drept, în ceea ce îl privește pe consumator, este unul civil.

10. Referitor la măsurile de remediere dispuse de către intimat s-a reținut că acestea au fost întemeiate în mod oportun pe dispozițiile art. 15 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, interpretarea limitativă propusă de către petent a acestei prevederi numai prin raportare la art. 14 din același text legal, de natură să limiteze posibilitatea intimatului de a dispune astfel de măsuri numai în „cazul produselor și serviciilor alimentare, al produselor nealimentare pentru care producătorul stabilește termen de valabilitate/data de minimă durabilitate, care pot afecta viața sau sănătatea consumatorilor ori care prezintă abateri de la caracteristicile prescrise sau declarate”, neputând fi primită, cu atât mai mult cu cât dispozițiile art. 15 alin. (4) trebuie raportate și la art. 10—13 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, care fac vorbire despre „Produsele și serviciile oferite consumatorilor” în genere, incluzând și serviciul de credite prestat de către petent.

B. Calea de atac exercitată împotriva hotărârii primei instanțe

11. Împotriva Sentinței civile nr. 2.026/2019 din 17 aprilie 2019 a formulat apel petenta A, solicitând anularea sentinței și, ca urmare a evocării fondului, admiterea plângerii și anularea procesului-verbal, iar în subsidiar, schimbarea în integralitate a sentinței apelate în sensul admiterii în tot a plângerii contravenționale, astfel cum a fost formulată.

12. În motivarea cererii de apel s-a susținut că sentința apelată este contradictorie, întrucât opinia inițială a instanței cu privire la posibilitatea perceperii de penalități în conformitate cu art. 38 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010 (indiferent de limitele în care ar putea varia procentul dobânzii penalizatoare) exclude concluzia finală care presupune că în cadrul convențiilor de credit nu se pot percepe dobânzi penalizatoare.

13. S-a mai arătat că perceperea de dobânzi, fie ele și penalizatoare, nu reprezintă o prestare de servicii, ci este o executare silită prin echivalent.

14. S-a susținut că banca nu a încălcat prevederile art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, nefiind întrunite elementele constitutive ale contravenției, iar modalitatea de aplicare a dobânzii penalizatoare reprezintă o problemă de executare a obligațiilor consumatorului, și nu prestare de servicii din partea băncii.

15. A apreciat că dobânda penalizatoare este și era permisă de legislație, iar prevederile contractuale privind perceperea de către bancă a unei dobânzi penalizatoare reprezintă de fapt o clauză penală agreată de părți la momentul încheierii contractului și permisă de legea civilă, având ca scop evaluarea prejudiciului suferit de bancă pentru neexecutarea la termen de către împrumutat a obligațiilor contractuale.

16. În opinia apelantei, dispozițiile Legii nr. 313/1879 și ale Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XI/2005 sunt inaplicabile contractelor de credit încheiate de bancă cu împrumutată deoarece ele vizează numai raporturile civile, nu și cele comerciale.

17. De asemenea s-a considerat că o interpretare sistematică a dispozițiilor art. 14 și 15 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 conduce la concluzia că temeiul aplicării măsurilor de remediere este strict și limitativ indicat pentru anumite abateri (cele descrise la art. 14), astfel încât nu au în vedere și serviciile care ar afecta interesele economice ale consumatorilor.

18. În cadrul soluționării apelului, la termenul din 14 octombrie 2019, C a depus cerere de intervenție accesorie în sprijinul petentei A, iar la termenul din 11 noiembrie 2019, instanța de apel a admis în principiu cererea de intervenție accesorie.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

19. Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, în conformitate cu prevederile art. 519 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

20. Din cuprinsul acestei prevederi legale se desprind condițiile de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ, după cum urmează: existența unei cauze aflate în curs de judecată; instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță; cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza în ultimă instanță; soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere; chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă; chestiunea de drept nu a făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

21. Procedând la analiza asupra admisibilității sesizării, Tribunalul București a apreciat că primele trei condiții sunt îndeplinite, întrucât este legal investit cu soluționarea unei cereri de apel, într-un litigiu având ca obiect plângere contravențională, ceea ce conferă competență exclusivă, în primă instanță, judecătorei, în temeiul art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, iar hotărârile pronunțate de judecătoreie sunt supuse numai apelului conform art. 34 alin. (2) din același act normativ, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție realizându-se de un complet din cadrul Tribunalului București, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță potrivit dispozițiilor legale indicate.

22. Condiția de admisibilitate referitoare la caracterul esențial al chestiunii de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei pendinte a fost considerată îndeplinită, deoarece, față de obiectul cauzei, de interpretarea dată aspectelor de drept invocate depinde caracterul constitutiv al contravenției reținute în sarcina reclamantei, respectiv soluționarea pe fond a cauzei.

23. Problema de drept enunțată este nouă, în opinia instanței de trimitere, întrucât nu a fost identificată practică judiciară în materie care să conducă la concluzia că această chestiune a fost dezlegată jurisprudențial în mod unitar.

24. De asemenea, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate la data sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

V. Punctul de vedere al completului de judecată care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

25. Pentru a evita o incompatibilitate în cauză prin exprimarea unui punct de vedere, membrii completului de apel nu au expus interpretarea pe care o împărtășesc.

VI. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

26. Petenta A a susținut că sunt îndeplinite condițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, lipsind o orientare jurisprudențială clară la nivel național pentru toate cele trei probleme de drept puse în discuție, motiv pentru care este îndeplinită condiția nouității chestiunilor de drept.

27. Intervenienta C, însușindu-și întrebările și argumentația aferentă acestora din cuprinsul cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la solicitarea de pronunțare a unei hotărâri preliminare pentru dezlegarea unei chestiuni de drept formulate de către apelanta A, a considerat că, din interpretarea prevederilor art. 3 pct. 11 și art. 56 din Codul

comercial, niciodată contractelor de credit nu li s-a aplicat legislația civilă, ci numai cea comercială și, în măsura în care legislația privind protecția consumatorilor a evoluat și a cuprins norme speciale, doar acestea au devenit aplicabile cu prioritate (conform principiului *specialia generalibus derogant*) de la data adoptării lor, pentru contractele viitoare.

28. Intimata B a arătat că problemele invocate nu se referă în mod concret la interpretarea prevederilor din legislația națională, ci sunt simple argumentări ale unei situații de fapt privite din perspectiva economică a unui operator economic de profil ce tinde să își apere interesele legate de profitul comercial.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

29. Cu privire la prima problemă de drept s-a apreciat că în sfera de cuprindere a noțiunii de „prestare de servicii” prevăzute la art. 7 lit. c) liniuța doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 nu intră și perceperea de dobânzi penalizatoare pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, perceperea dobânzii penalizatoare nu se încadrează în definiția serviciilor avute în vedere de actul normativ, ci este o sancțiune contractuală pentru neexecutarea la timp a unei obligații de plată, așa cum rezultă din punctele de vedere înaintate de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția a II-a civilă, Tribunalul Neamț — Secția a II-a civilă și de contencios administrativ și fiscal, Judecătoria Bistrița, Tribunalul Gorj — Secția a II-a civilă, Tribunalul Suceava — Secția a II-a civilă, Curtea de Apel Timișoara — Secția a II-a civilă și jurisprudența înaintată de Tribunalul București și Curtea de Apel Cluj — Secția a II-a civilă, în sens contrar înaintând opinii Judecătoria Onești, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Giurgiu, Tribunalul Galați — Secția a II-a civilă și Tribunalul Dâmbovița și hotărâri judecătorești Tribunalul Ialomița.

30. Referitor la cea de-a doua problemă s-a arătat că dispozițiile art. 3 alin. 1 din Legea nr. 313/1879 nu sunt incidente și în cazul contractului de credit încheiat între o instituție financiară și o persoană fizică, în susținerea acestei orientări transmițând puncte de vedere Curtea de Apel Alba Iulia — Secția a II-a civilă, Tribunalul Neamț — Secția a II-a civilă și de contencios administrativ și fiscal, Tribunalul București, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Giurgiu, Curtea de Apel Cluj — Secția a II-a civilă, Judecătoria Bistrița, Tribunalul Gorj — Secția a II-a civilă, Tribunalul Galați — Secția a II-a civilă, Tribunalul Vrancea — Secția a II-a civilă și Curtea de Apel Timișoara — Secția a II-a civilă, în sens contrar opinând Judecătoria Onești, Judecătoria Șimleu Silvaniei și Tribunalul Suceava — Secția a II-a civilă.

31. În ceea ce privește interpretarea și aplicarea art. 15 alin. (4) coroborat cu art. 14 și art. 10—13 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, într-o opinie s-a considerat că nu se poate dispune pe cale administrativă restituirea dobânzilor penalizatoare stabilite contractual (Curtea de Apel Alba Iulia — Secția a II-a civilă, Tribunalul Neamț — Secția a II-a civilă, Tribunalul București, Tribunalul Ilfov, Curtea de Apel Cluj — Secția a II-a civilă, Judecătoria Bistrița — Secția civilă, Tribunalul Gorj — Secția a II-a civilă, Tribunalul Vrancea — Secția a II-a civilă, Tribunalul Suceava — Secția a II-a civilă, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Timișoara — Secția a II-a civilă), fiind exprimat și un punct de vedere contrar (Judecătoria Onești, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Giurgiu, Judecătoria Șimleu Silvaniei și Tribunalul Galați — Secția a II-a civilă).

32. Ministerul Public, prin Adresa nr. 1.104/C/1.899/III-5/2020 din 6 iulie 2020, a arătat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul sesizării formulate de Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

33. Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. XI din 24 octombrie 2005, pronunțată în Dosarul nr. 8/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 9 februarie 2006, a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că în aplicarea dispozițiilor art. 1, art. 2 și ale art. 3 alin. 1 și 2 din Ordonanța Guvernului nr. 9/2000, aprobată prin Legea nr. 356/2002, cu referire la art. 969 alin. 1 din Codul civil, clauza penală prin care se stabilește obligația restituirii la scadență a sumei împrumutate sub sancțiunea penalităților de întârziere, pe lângă dobânda contractuală convenită sau pe lângă dobânda legală, contravine prevederilor legii.

34. Nu a fost identificată jurisprudența relevantă a Curții Constituționale privind chestiunea de drept supusă judecării.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

35. Prin raportul întocmit, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că sesizarea nu întrunește toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

36. Din cuprinsul prevederilor art. 519 din Codul de procedură civilă, care reglementează procedura de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, rezultă următoarele condiții de admisibilitate a sesizării, care trebuie îndeplinite cumulativ:

a) chestiunea de drept să fie ridicată în cursul judecării în fața unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;

b) chestiunea de drept să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat deja asupra problemei de drept;

c) existența unei chestiuni de drept care să prezinte o dificultate suficient de mare; problema pusă în discuție trebuie să fie una veritabilă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite;

d) chestiunea de drept să fie esențială, în sensul că de lămurirea ei depinde soluționarea pe fond a cauzei;

e) chestiunea de drept să fie nouă.

37. Primele două condiții sunt îndeplinite, întrucât cauza în care s-a ivit chestiunea de drept se află în curs de judecată pe rolul unei instanțe investite cu soluționarea apelului în cadrul litigiului având ca obiect „plângere contravențională”, iar, potrivit dispozițiilor art. 34 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, hotărârile pronunțate de judecătoria sunt supuse numai apelului, care se soluționează de secția de contencios administrativ și fiscal a tribunalului.

38. De asemenea, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare și nici nu s-a statuat deja asupra problemei de drept printr-o hotărâre obligatorie pentru instanțe.

39. Verificând modul de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Înalta Curte de Casație și Justiție constată lipsa punctului de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la chestiunile de drept în legătură cu care a declanșat procedura hotărârii prealabile, instanța de trimitere limitându-se să precizeze că nu va arăta interpretarea pe care o împărtășește, „pentru a evita o incompatibilitate evidentă în cauză prin exprimarea unui punct de vedere”.

40. În jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (Decizia nr. 2 din 22 ianuarie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 26 februarie 2018) s-a statuat că:

„(...) punctul de vedere al instanței trebuie să aibă o anumită complexitate și necesită un examen real al cauzei, respectiv o interpretare proprie a textului normativ supus dezbaterii, ce urmează a fi reflectat în punctul de vedere al completului, astfel cum acesta este reglementat în dispozițiile art. 520 din Codul de procedură civilă. Cerința normei impune, totodată, ca punctul de vedere al instanței să întrevadă explicit care este pragul de dificultate al întrebării și în ce măsură acesta depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu. De asemenea, trebuie să cuprindă o justificare a modului în care chestiunea de drept care face obiectul sesizării este susceptibilă de interpretări diferite, necesitând astfel o dezlegare de principiu.” (paragraful 38)

„Deficiența încheierii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, generată de lipsa unui punct de vedere al completului de judecată relativ la justificarea premiselor care ar legitima identificarea unei probleme de drept concrete referitoare la interpretarea unui anume text normativ și a necesității rezolvării de principiu a acesteia, este de natură să pună în discuție fundamentul real al solicitării de pronunțare a unei hotărâri prealabile, atât timp cât actul de sesizare a instanței supreme reprezintă, în realitate, o copie, necenzurată, a solicitării formulate de societatea apelantă pentru declanșarea mecanismului judiciar.” (paragraful 41)

„Rolul completului de judecată care inițiază sesizarea este acela de a arăta, sigur și categoric, norma a cărei interpretare se solicită, caracterul său determinant în soluționarea pe fond a cauzei, dar și de a evidenția argumentele care susțin caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce, în final, la interpretări diferite, precum și a dificultății completului în a-și însuși o anumită interpretare, demonstrând, în această manieră, necesitatea de a apela la mecanismul de unificare.” (paragraful 42)

41. Neregularitatea încheierii de sesizare prin prisma lipsei punctului de vedere al completului de judecată cu privire la chestiunea de drept trebuie valorificată în contextul neîndeplinirii condiției de admisibilitate referitoare la dificultatea chestiunii de drept supuse interpretării, fundamentul constituindu-l jurisprudența anterioară, care a statuat că:

„Prin neîndeplinirea obligației legale de a-și exprima punctul de vedere asupra problemei de drept supuse dezlegării, autorul sesizării nu numai că nu a relevat dificultatea chestiunii de drept evocate, ca element subsumat admisibilității, ci a deturnat mecanismul de unificare de la scopul pentru care a fost instituit de legiuitor. Scopul procedurii este acela de stabili un dialog între instanța supremă și completele care judecă în ultimă instanță, indiferent cui i-ar fi aparținut inițiativa semnalării chestiunii de drept în discuție, atâta vreme cât părțile nu au acces la acest mecanism procesual. Așadar, cum Înalta Curte de Casație și Justiție este un «consultant» al instanței de judecată, iar nu al părților, completul de judecată este cel obligat a demonstra că îi este necesară o dezlegare de principiu a acelor categorii de dispoziții normative care sunt neclare, lacunare sau de o complexitate deosebită și care pot primi interpretări diferite, și nu părțile. Altminteri, intervenția instanței supreme s-ar transforma într-un mecanism indirect de suprimare a rolului instanței legal investite cu soluționarea unei cauze, acela de a identifica și aplica în mod direct legea raportului juridic dedus judecății, rol consacrat constituțional” (paragraful 64 din Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 2 din 22 ianuarie 2018).

42. Cu privire la dificultatea chestiunii de drept supuse interpretării, în jurisprudența dezvoltată în legătură cu această condiție de admisibilitate, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat în mod constant că, în declanșarea procedurii pronunțării unei hotărâri prealabile, trebuie să fie identificată o problemă de

drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită, care să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecății (Decizia nr. 24 din 29 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 4 noiembrie 2015; Decizia nr. 6 din 30 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 24 februarie 2017; Decizia nr. 10 din 4 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 23 mai 2016, Decizia nr. 62 din 18 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 797 din 9 octombrie 2017, Decizia nr. 18 din 5 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 337 din 17 aprilie 2018).

43. Referitor la motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, instanța de trimitere s-a limitat să arate, în ce privește caracterul esențial al chestiunii de drept, că „față de obiectul cauzei, de interpretarea dată aspectelor de drept invocate depinde caracterul constitutiv al contravenției reținute în sarcina reclamantei, respectiv soluționarea pe fond a cauzei”.

44. Instanța de trimitere nu a oferit nicio argumentare asupra dificultății de interpretare a textelor legale invocate și nici nu a arătat de ce chestiunile de drept în discuție sunt susceptibile a da naștere unor interpretări diferite. În plus, a refuzat să își exprime punctul de vedere asupra problemei de drept, sub pretextul unei pretense incompatibilități.

45. Totodată, problemele de drept supuse interpretării nu ridică o reală dificultate, în contextul în care dispozițiile legale indicate de instanța de trimitere nu sunt nici lacunare, nici incomplete sau neclare, neexistând riscul apariției unei practici neunitare, având în vedere următoarele argumente:

46. În ceea ce privește prima întrebare, instanța de trimitere solicită lămurirea sferei de aplicare a noțiunii de „prestare de servicii” care intră în conținutul elementului material al contravenției prevăzute de art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, mai exact dacă în această noțiune se încadrează și perceperea de dobânzi penalizatoare pentru neexecutarea obligațiilor născute dintr-un contract de credit bancar (prestare servicii financiare).

47. Potrivit art. 2 pct. 14 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, serviciul este definit ca „activitatea, alta decât cea din care rezultă produse, efectuată în scopul satisfacerii unor necesități ale consumatorilor”.

48. Conform art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011, dobânda penalizatoare este „dobânda datorată de debitorul obligației bănești pentru neîndeplinirea obligației respective la scadență”.

49. Având caracterul de daune moratorii, dobânda penalizatoare stabilită printr-o clauză penală stipulată în contractul de prestare de servicii financiare reprezintă o sancțiune pentru neexecutarea la scadență a obligațiilor beneficiarului consumator.

50. În cauză, potrivit situației de fapt expuse de instanța de trimitere, fapta contravențională reținută a constat, în esență, în „perceperea, la întreg soldul creditului, a dobânzilor penalizatoare prevăzute în contract, pe perioada executării” silite, în condițiile în care organul constator a apreciat că „toate clauzele penale din contractele de credit încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil sunt nule de drept”.

51. În acest context, trebuie făcută precizarea că instanțele au fost investite, în primul rând, cu analiza prioritară a criticilor referitoare la întrunirea elementelor constitutive ale contravenției prevăzute de art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992. Litigiu în care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri

prealabile este unul de contencios contravențional, iar nu unul referitor la clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori.

52. Astfel, în raport cu fapta reținută, instanța trebuia să stabilească dacă, în faza de executare silită, perceperea unor dobânzi penalizatoare constituie prestare de servicii.

53. Instanța de apel a fost investită în mod expres cu critica privind căreia prima instanță nu a răspuns la „situația particulară a contractului care deja a încetat prin reziliere și care s-a transformat într-un raport execuțional”.

54. Ca urmare, chestiunea de drept de a cărei lămurire depindea soluționarea pe fond a cauzei era limitată la perceperea dobânzilor penalizatoare în faza de executare silită.

55. Or, potrivit art. 628 alin. (2) și (5) din Codul de procedură civilă, în cazul în care prin titlul executoriu au fost stipulate ori acordate dobânzi, penalități sau alte sume, care se cuvin creditorului, fără să fi fost stabilit cuantumul acestora, ele vor fi calculate de executorul judecătoresc, potrivit legii, iar, pentru sumele astfel stabilite, încheierea executorului judecătoresc constituie titlu executoriu, aceasta putând fi contestată la instanța de executare, potrivit art. 712 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

56. În concluzie, în lipsa unei minime analize a instanței de trimitere asupra dificultății de a stabili dacă, în faza executării silită, dobânzile penalizatoare calculate, potrivit legii, de executorul judecătoresc pot fi calificate sau nu ca prestare de servicii, devine evident că nu se justifică necesitatea lămuririi chestiunii de drept printr-o hotărâre prealabilă.

57. Exprimarea de către instanțele naționale a unor opinii aparent diferite nu justifică o concluzie contrară, întrucât formularea primei întrebări nu este conformă circumstanțelor concrete ale cauzei, nefiind precizat aspectul esențial că activitatea sancționată contravențional a avut loc în cadrul unei proceduri de executare silită. Ca urmare, în soluționarea cauzei nu prezintă relevanță modul în care este calificată perceperea dobânzilor penalizatoare în perioada contractuală, anterior încetării contractului de credit.

58. În ce privește a doua întrebare, instanța de trimitere solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție să stabilească dacă prevederile art. 3 alin. 1 din Legea nr. 313/1879 se aplică unui contract de credit încheiat între o instituție financiară și o persoană fizică.

59. În prealabil, pentru acuratețe terminologică, trebuie precizat că, potrivit normelor de tehnică legislativă, dispozițiile de modificare și de completare se încorporează în actul normativ de bază, identificându-se cu acesta. Astfel, prin art. 3 alin. 1 din Legea nr. 313/1879 a fost adăugat un al doilea alineat la art. 1.089 din Codul civil din 1864, cu următorul conținut:

„Clauza prin care, de mai înainte și în momentul formării unei convențiuni alta decât o convențiune comercială, se va stipula dobândă la dobânzile datorate pentru un an, sau pentru mai puțin ori mai mult de un an, sau la alte venituri viitoare, se va declara nulă.”

60. Ca urmare, instanța de trimitere ar fi trebuit să se refere la prevederile art. 1.089 alin. 2 din Codul civil din 1864.

61. Apoi, pentru a stabili sfera de aplicare a acestei norme, instanța de trimitere era obligată să se raporteze la chestiunile deja dezlegate prin Decizia nr. XI din 24 octombrie 2005, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secțiile Unite, în considerentele căreia, având în vedere și reglementarea dată prin art. 1.089 alin. 2 din Codul civil din 1864, s-a statuat că „...nu există teme legal care să permită stabilirea, în cadrul raporturilor civile, a altor dobânzi decât a celor convenite prin contract, al căror cuantum nu poate depăși dobânda legală decât cu cel mult 50% pe an, sau de sancțiuni constând în penalități de întârziere”. De altfel, chiar din cuprinsul

art. 1.089 alin. 2 din Codul civil din 1864 rezultă în mod clar că nulitatea clauzei de anatocism este exceptată în cazul unei convenții comerciale.

62. Așa fiind, pentru a identifica răspunsul la cea de-a doua întrebare, instanța de trimitere nu avea de stabilit decât dacă, potrivit regimului juridic aplicabil la momentul încheierii contractelor de credit la care se referă procesul-verbal de constatare a contravenției (anii 2007—2008), convenția de credit bancar avea natură civilă sau comercială.

63. Or, în această privință, dispozițiile art. 3 pct. 11 din Codul comercial din 1887 stabileau expres și clar că operațiunile de bancă sunt fapte de comerț obiective, iar, potrivit art. 9 din același cod, orice persoană care într-un chip accidental face o operațiune de comerț, deși nu este considerată comerciant, este însă supusă legilor și jurisdicției comerciale pentru toate litigiile născute din acea operațiune. Totodată, la art. 56 din același cod s-a prevăzut că, dacă un act este comercial numai pentru una dintre părți, toți contractanții sunt supuși, încât privește acest act, legii comerciale, afară de dispozițiile privitoare la persoana chiar a comercianților și de cazurile în care legea ar dispune altfel.

64. În ce privește a treia întrebare, instanța de trimitere solicită, în esență, o dezlegare cu privire la sancțiunile complementare (măsurile de remediere) ce pot fi aplicate în cazul săvârșirii contravenției prevăzute de art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992, plecând însă de la premisa incertă că perceperea de dobânzi penalizatoare pentru neexecutarea obligațiilor contractuale ar reprezenta prestare de servicii și ar realiza elementul material al contravenției anterior menționate.

65. Se constată că întrebarea are un caracter subsecvent stabilirii săvârșirii contravenției, astfel cum rezultă chiar din textul art. 15 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992: „Persoanele împuternicite conform art. 54 să constate contravențiile și să aplice sancțiunile prevăzute de prezenta ordonanță vor stabili odată cu sancțiunea și măsuri de remediere sau, dacă acest lucru nu este posibil, înlocuirea ori restituirea contravalorii serviciilor, după caz.”

66. În consecință, răspunsul la această întrebare ar fi fost util doar în situația în care era necesară oferirea unui răspuns afirmativ la prima întrebare adresată de instanța de trimitere, referitoare la modul de interpretare a prevederilor art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992.

67. Cu alte cuvinte, realitatea și dificultatea chestiunii de drept nu subzistă în situația în care circumstanțele cauzei nu justifică premisa necesară aplicării unor măsuri de remediere.

68. De altfel, nici instanța de trimitere și nici părțile care au formulat punctul de vedere nu au demonstrat dificultatea de interpretare a prevederilor art. 15 alin. (4) corelate cu art. 14 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 și nu au explicat care ar fi argumentele legale pentru care dobânzile penalizatoare stabilite de executorul judecătoresc, prin încheiere executorie, ar putea fi recalculate și restituite într-o modalitate contrară dispozițiilor art. 712 alin. (1) și art. 723 din Codul de procedură civilă.

69. Cu privire la condiția noutății chestiunii de drept supuse interpretării, în lipsa unei definiții a „noutății” chestiunii de drept și a unor criterii de determinare a acesteia în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, rămâne atributul Înaltei Curți de Casație și Justiție sesizate cu pronunțarea unei hotărâri prealabile să hotărască dacă problema de drept a cărei dezlegare se solicită este nouă sau nu, astfel cum s-a reținut deja în decizii anterioare pronunțate în această materie (deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 1 din 17 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 9 aprilie 2014; nr. 3 și 4 din 14 aprilie 2014, publicate în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014; nr. 13 și nr. 14 din 8 iunie 2015, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 13 iulie 2015 și, respectiv, nr. 736 din 1 octombrie 2015).

70. Astfel, aceasta nu poate fi apreciată ca fiind îndeplinită numai din perspectiva unei analize limitate doar la împrejurarea ca asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat printr-o altă hotărâre și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii aflat în curs de soluționare.

71. Deși noutatea unei chestiuni de drept poate fi generată nu numai de o reglementare nou-intrată în vigoare, ci și de una veche, dacă realitățile sociale și economice justifică o reevaluare a modului de interpretare și aplicare a acesteia, totuși, examinarea acestei condiții necesită, prin verificarea jurisprudenței recente, a se vedea dacă, în procesul curent de aplicare a legii, instanțele au dat o rezolvare chestiunii de drept sesizate de instanța de trimitere. Cu alte cuvinte, ceea ce prezintă importanță sub acest aspect sunt existența și dezvoltarea unei practici judiciare constante în această materie.

72. Prin urmare, caracterul de noutate se pierde, pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată, iar opiniile jurisprudențiale izolate sau cele pur subiective nu pot constitui temei declanșator al mecanismului pronunțării unei hotărâri prealabile.

73. Cu privire la cerința noutății, instanța de trimitere s-a limitat să arate că „problema de drept enunțată este nouă, întrucât, urmare a cercetărilor efectuate în acest sens, nu a fost identificată practică judiciară în materie care să conducă la concluzia că această chestiune a fost dezlegată jurisprudențial în mod unitar”.

74. Această condiție nu este îndeplinită în privința celei de-a doua întrebări, având în vedere argumentele ce vor fi expuse în continuare.

75. În primul rând, pentru lipsa noutății prezintă relevanță vechimea reglementării, precum și analiza acesteia în doctrină, precum și în jurisprudență; așa cum s-a arătat anterior, legea aplicabilă contractelor de credit încheiate înainte de Ordonanța Guvernului nr. 50/2010 era Codul comercial din 1887, existând o bogată literatură juridică în această materie.

76. Prevederile art. 1.089 alin. 2 din Codul civil din 1864 au fost interpretate în Decizia nr. XI din 24 octombrie 2005, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secțiunile Unite, în sensul că sunt aplicabile în cadrul raporturilor civile.

77. În al doilea rând, instanța de trimitere nu a demonstrat că, în practica judiciară recentă, în mod consecvent și substanțial, prevederile art. 1.089 alin. 2 din Codul civil din 1864 ar fi fost reevaluate și ar fi primit o interpretare diferită de cea consacrată.

78. Deși afirmă că, drept urmare a cercetărilor efectuate, nu a identificat practică judiciară în materie, instanța de trimitere ignoră pur și simplu argumentele și trimiterile jurisprudențiale menționate în cadrul motivelor de apel.

79. Reamintind că obiectul procedurii prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă constă în interpretarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unor norme de drept îndoielnice, lacunare sau neclare, care sunt determinante pentru soluționarea pe fond a cauzei, iar finalitatea demersului constă în împiedicarea apariției unei jurisprudențe neunitare în materie, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept apreciază că nu poate fi investit în cadrul acestei proceduri cu însăși aplicarea legii în scopul soluționării cauzei respective, atribut ce intră și trebuie să rămână în sfera de competență a instanței de judecată.

80. În considerarea argumentelor expuse rezultă că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile nu întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de lege.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 35.860/299/2018, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept: „Art. 7 lit. c) liniuța a doua din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 trebuie interpretat în sensul că, în sfera de cuprindere a noțiunii de prestare de servicii care să nu afecteze viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora, intră și perceperea de dobânzi penalizatoare pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, în condițiile în care contractul dintre operatorul economic și consumator vizează prestarea de servicii financiare (creditate)?

În interpretarea art. 3 alin. 1 din Legea nr. 313/1879 trebuie să se înțeleagă că acesta se aplică unui contract de credit încheiat între o instituție financiară și o persoană fizică?

În interpretarea și aplicarea art. 15 alin. (4) corelat cu art. 14 și art. 10—13 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 se poate dispune pe cale administrativă recalcularea și restituirea dobânzilor penalizatoare stabilite contractual pentru situații de neîndeplinire a obligațiilor contractuale în situația în care serviciul prestat de operatorul economic este distinct de perceperea dobânzilor penalizatoare?”.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 noiembrie 2020.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2021 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2021 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	100 lei/an
--	------------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

